

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Literatura

- Škrdla, P. 2000: Zhodnocení technologií výroby kamenných nástrojů. *Rekonstrukce a experiment v archeologii* 1, 9–36.
- Škrdla, P., Nývltová Fišáková, M., Nývlt, D. 2006: Sídlní cluster Jarošov II. Výsledky výzkumu v roce 2005. *Archeologické rozhledy* 58, 207–236.

Resumé

A pierced fox tooth was identified during reexamination of the Jarošov-Podvršťa osteological material.

A bone from the 2005 excavation at the Jarošov-Kopaniny site yielded a date of 25 740 ± 170–160 BP indicating occasional use of this area during the Pavlovian.

VELATICE (okr. Brno-venkov)

„Velatické vrchy“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita, která je popsána v hesle Tvarožná, svou částí zasahuje i na katastrální území Velatic.

Martin Kuča, Petr Škrdla

Resumé

This site is located in the Velatické vrchy field on the boundary of Tvarožná and Velatic cadastral territories. A number of surface surveys at the site yielded a new collection of Aurignacian artifacts – see Tvarožná.

VEVERSKÉ KNÍNICE (okr. Brno-venkov)

„Prostřednice“. MP. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Dne 1. 9. 2006 byl referenty v uvedené trati, na mírném k jihovýchodu se svažujícím svahu, nalezen ojedinelý artefakt. Jedná se o lehce patinovaný úštěp z moravského jurského rohovce. V okolí nálezu nebyly nalezeny žádné další podobné artefakty, který by s nálezem souvisely. Nedaleko odtud, v prostoru kóty 364 m, byl nalezen artefakt rovněž paleolitického stáří (Oliva – Doležel 1985, 18).

Martin Kuča, Jiří Šmarda

Literatura

- Oliva, M., Doležel, J. 1985: Nové paleolitické nálezy z Tišnovska. *Přehled výzkumů* 1983, 17–19.

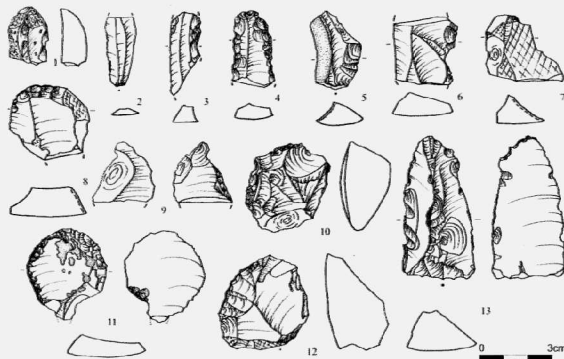
Resumé

An isolated artifact, made from Moravian Jurassic chert, was collected in the Prostřednice field near Veverské Knínice.

ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)

„Mezicestí“. Pozdní fáze mladého paleolitu (?). Sídliště. Povrchový průzkum.

Při stavbě Batovy silnice ze Zlína do Otrokovic v roce 1934 se v trati „Mezicestí“ na parcele 1680/1 našly artefakty kamenné štípané industrie. Lokalita leží v nadmořské výšce 200 m. V literatuře se o ní poprvé zmiňuje J. Skutil v roce

Obr. 31. Zlín-Malenovice. Vybrané artefakty. 2,11: Mezicestí, 5,10: Kopce, 1,6: Kopce/Zážlebí, 3,4,7–9,13: Zážlebí.

Zlín-Malenovice. Selected artifacts.

1940 (Skutil 1940, 54). Až do roku 1961 byly artefakty uloženy ve sbírce Muzea v Napajedlich, poté je do své správy převzalo Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

V podstatě se jedná o nález 2 artefaktů. První z nich je bazální fragment drobné radiolaritové čepele se stopami opotřebení (obr. 31: 2). Druhým artefaktem je okrouhlé škrabadlo na úštěpu (obr. 31: 11). Škrabadlo je vyrobeno z lehce patinovaného silicitu severské proveniencce s nepatrnými zbytky kůry, pravděpodobně jde o silicit krakovsko – czenstochovské jury. Zajímavý je výčnělek v jeho dolní části, který by mohl poukazovat na přítomnost odlomeného vrtáčku. Vzhledem k recentnímu porušení jsou však tyto úvahy pouze spekulativní.

Malá velikost kolekce a fakt, že trat „Mezicestí“ je polykulturní lokalitou, nedovolují přesnější časové zařazení. Artefakty byly přiřazeny k pozdní fázi mladého paleolitu, nelze vyloučit ani postpaleolitickou klasifikaci (patina se někdy vyskytuje i na postpaleolitických artefaktech).

„Kopce“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita se nachází v nadmořské výšce 308 m nedaleko trati „Zážlebí“. Terénní prospekce byla provedena P. Škrdlou v průběhu roku 2006. Artefakty jsou uloženy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Lokalita nebyla dosud publikována.

Kolekce, čítající 13 kusů artefaktů, je z technologického hlediska tvořena devíti úštěpy, bazálním zlomkem čepele s laterální kúrou a třemi drobnými šupinami. Jednotlivé artefakty se vyznačují značným mrazovým poškozením a silnou patinací, která mnohdy znemožnila přesné surovinové určení. Nicméně většina artefaktů je pravděpodobně vyrobena z eratického silicitu. Z nástrojů se ve sledované kolekci objevil jeden exemplář strmě retušovaného okrouhlého škrabadla (obr. 31: 10) a fragment jednostraně retušované čepele (obr. 31: 5).

Vzhledem k přítomnosti strmě retušovaného okrouhlého škrabadla byla lokalita kulturně přiřazena k aurignacien.

Tab. 13. Zlín-Malenovice. Geografické souřadnice jednotlivých poloh (WGS-84).

Zlín-Malenovice. Geographic coordinates of individual sites (WGS-84).

poloha – site	délka – longitude (E)	šířka – latitude (N)	nadm. výška – asl. [m]
Mezicestí	17°34,222'	49°12,232'	198–202
Kopce	17°35,346'	49°11,811'	302–309
Stádliska	17°33,839'	49°11,740'	210–260 (?)
Zážlebí	17°35,272'	49°11,584'	310–325

„Kopce-Zážlebí“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

V roce 1998 provedl amatérský badatel L. Zedník povrchový průzkum v prostoru trati „Kopce“ a „Zážlebí“. Výsledkem byla kolekce 3 artefaktů štípané kamenné industrie, bohužel bez přesnějšího odlišení obou poloh. Kolekce je uložena v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Lokalita nebyla dosud publikována.

V popisovaném souboru se objevily dva fragmenty čepele, z nichž první nebyl pro přepálení surovinově blíže specifikován. Typologicky se jedná o vyčnělé škrabadlo na zlomku čepele (obr. 31: 1). Z druhé masivní čepele se zachovala její mesiální část s jednostrannou retuší (obr. 31: 6). Čepel je vyrobena z eratického silicitu. Kromě čepelí je v kolekci zastoupen i drobný úštěp, který nebyl surovinově blíže určen kvůli intenzivní patinaci. Úštěp nese také stopy mrazového poškození.

Kolekce byla na základě přítomnosti vyčnělého škrabadla kulturně klasifikována jako mladopaleolitická.

„Stádliska“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Trat „Stádliska“ se nachází v nadmořské výšce cca 230 m jihozápadním směrem od nedaleké trati „Mezicestí“. V letech 2000–2002 zde prováděli povrchové sběry amatérští badatelé F. Illek z Napajedel a L. Ondruš z Otrokovic. Materiál je uložen v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Lokalita nebyla dosud publikována.

Na lokalitě byl nalezen částečně patinovaný masivní úštěp vyrobený z rohovce typu Krumlovský les (?). Surovina je vzhledově totožná s typem Krumlovský les II, avšak pravděpodobně pochází z lokálních šterků (Škrdla – Přichystal 2002, 184). Typologicky se jedná o kýlovité škrabadlo (obr. 31: 12), které je charakteristické pro aurignacien.

Nevyřešenou otázkou zůstává původnost artefaktu v trati „Stádliska“, potažmo existence této polohy jako potenciální aurignacké lokality. V průběhu posledních let bylo v níže položené trati „Mezicestí“ stavěno několik nových objektů a přebytečná ornice ze stavby se vyvážela na nedaleké „Stádliska“. Nabízí se proto otázka, zda je artefakt v této poloze původní nebo byl na lokalitu druhotně přemístěn. V tom případě by se jednalo o pseudolokalitu. Správnost jednoho z tvrzení již nelze nijak prokázat, neboť celá poloha je kontaminovaná stavební navážkou z nedaleké polykulturní lokality „Mezicestí“.

„Zážlebí“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita leží v rozmezí nadmořských výšek 310–325 m jihozápadním směrem od Malenovic. Kolekce obsahuje 16 kusů kamenné štípané industrie, která pochází z povrchových prospekcií P. Škrdly z roku 2006. Artefakty jsou uloženy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Lokalita nebyla dosud publikována.

Surovinovému spektru dominuje eratický silicit, ze kterého bylo vyrobeno 11 kusů artefaktů. Ve dvou případech se objevil rohovec typu Troubky-Zdislavice. V jednom případě se objevil šedozeleň radiolarit. Rohovec s namodralé šedou barvou silicitové hmoty a charakteristickou černou povrchovou kúrou je vzhledově totožný s typem Krumlovský les I (Přichystal 2002, 69). Pravděpodobně se jedná o surovinu z lokálních šterků při úpatí jihovýchodní části Chřibů, kde byly nalezeny zdrojové oblasti této suroviny (Škrdla – Přichystal 2002, 184). Nelze ovšem vyloučit ani přímý transport z jihozápadní Moravy. V souboru byl identifikován také spongolit, jehož primární zdroj je vázán na severní část Boskovické brázd (mezi obcemi Bořitov – Boskovice – Letovice – Kunštát). Vyznačuje se medově hnědým zabarvením silicitové hmoty, která nabývá až rosolovitého vzhledu s makroskopicky snadno viditelnými jehlicemi hub spongií. Patina má drobné červenohnědé skvrnky (Přichystal 2002, 71). Většina artefaktů byla poničena mrazem a nese stopy železných oděrek.

Ve sledovaném souboru se z technologického hlediska objevily 3 čepele, 12 úštěpů a jeden kus suroviny. Z nástrojů je zastoupeno strmě retušované škrabadlo na zlomku úštěpu (obr. 31: 8), mrazem poškozený fragment škrabadlové hlavice (obr. 31: 7), místně retušovaný hrotitý úštěp s jednostranným hřebenem (obr. 31: 13) a ventrálně retušovaný úštěp (obr. 31: 9). Dále se vyskytly 2 fragmenty retušovaných čepelí. První z čepelí má bilaterální retuš (obr. 31: 4), druhá strmou aurignackou retuš (obr. 31: 3).

Vzhledem k přítomnosti strmě retušovaného škrabadla a aurignacké čepele byla lokalita kulturně zařazena do aurignacien.

Průzkum v tratích Kopce a Zážlebí proběhl v rámci projektu GAČR č. 404-05-0305.

Lenka Pěluhová Vitošová

Literatura

- Přichystal, A. 2002: Zdroje kamenných surovin. In: J. Svoboda (ed.), *Paleolit Moravy a Slezska*. 2. aktualizované vydání. Dolnověstonické studie 8, 67–77. Brno: AÚ AV ČR.
- Skutil, J. 1940: Paleolitické nálezy z Hradištska a z přilehlého Pomoraví. *Sborník Velehradský* 11, 50–69.
- Škrdla, P., Přichystal, A. 2002: Boršice u Buchlovic (okr. Uh. Hradiště). *Přehled výzkumů* 44, 177–187.

Resumé

In 1934, when Baťa's road from Zlín to Otrokovice was built, two chipped stone artifacts were found at the site of Malenovice-Mezicestí (Skutil 1940). The first artifact is a proximal segment of a radiolarite blade (obr. 31: 2), the second artifact is a circular endscraper manufactured from erratic flint (obr. 31: 11). The recently broken tip on

a proximal segment of the abovementioned endscraper may indicate a possible combination with a borer. The collection can be classified as Late Upper Palaeolithic, however, a post-Paleolithic antiquity cannot be excluded. The artifacts are deposited in The Museum of Southeastern Moravia at Zlín.

The site in the field of Kopce was discovered by P. Škrdla in 2006. A small collection of stone artifacts consists of 13 artifact fragments (resulting mostly from frost fracturing). The artifact surfaces are covered with a thick patina which prevented the identification of the raw material type. However, most of them are probably manufactured from erratic flint. The collection includes one fragment of a retouched blade (obr. 31: 5) and a carinated endscraper (obr. 31: 10) which confirms its affinity with the Aurignacian industry. Artifacts are currently deposited in the Museum of Southeastern Moravia at Zlín.

In the area between the sites of Malenovice-Kopce and Malenovice-Zážlebí, L. Zedník collected chipped stone artifacts in 1998 which are deposited in The Museum of Southeastern Moravia at Zlín. The artifacts have a thick patina or they were burnt which prevented the identification of the raw material type (1 flake and 1 blade). One of the artifacts is a fragment of a nosed endscraper on a broken blade (obr. 31: 1). A fragment of a retouched blade (obr. 31: 6) is manufactured from erratic flint. The collection can be classified as Upper Paleolithic.

In last few years new buildings were built at a multicultural site of Malenovice-Mezicestí. Plowsoil from

this area was removed and placed at the site of Malenovice-Stádliska, where during 2000–2002 surveys a carinated endscraper on a short massive flake was found (obr. 31: 12). The artifact was manufactured from Krumlovský les-type chert (?), which probably originated from the local gravels and is classified as Aurignacian. The question that remains to be answered is whether the artifact really originates from the Malenovice-Stádliska site or whether it comes from the replacement soil from the nearby site of Malenovice-Mezicestí. It is not possible to answer this question because the entire Stádliska field has been contaminated with plowsoil from Mezicestí. The artifact is deposited in the Museum of Southeastern Moravia at Zlín.

A small collection of chipped stone artifacts (16 items) was found by P. Škrdla at the site of Malenovice-Zážlebí in 2006. Artifacts are deposited in the Museum of Southeastern Moravia at Zlín. The prevalent raw material is erratic flint (11 items), supplemented by Troubky-Zdislavice type chert (2 items), radiolarite (1 item), Cretaceous spongolite chert (1 item) and also one item from Krumlovský les-type chert (probably originating from local gravels). Typologically, the collection consists of a carinated endscraper (obr. 31: 8), an endscraper fragment (obr. 31: 7), a partly retouched pointed flake with one-sided crest (obr. 31: 13), a ventrally-retouched flake (obr. 31: 9), and 2 blade fragments. The first artifact is bilaterally retouched (obr. 31: 4) and the second artifact is a steeply retouched Aurignacian blade (obr. 31: 3). The collection is classified as Aurignacian.